

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6SŽi/8/2013
Identifikačné číslo spisu:	4011200521
Dátum vydania rozhodnutia:	30.10.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Hargaš
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:4011200521.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Q. O., bytom C. XXX, Z. R., proti žalovanému Krajskému súdu v Nitre, so sídlom Štúrova 9, Nitra, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. Spr-Io 26/2011 z 5. mája 2011, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre pod sp. zn. 26S/12/2011-127 zo dňa 12. februára 2013, jednohlasne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 26S/12/2011-127 zo dňa 12. februára 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) zamietol návrh žalobcu [§ 109 ods. 1 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)] na prerušenie konania a konanie podľa § 250d ods. 3 OSP v spojení s § 250a OSP zastavil z dôvodu, že žalobca, aj napriek výzve súdu, nie je zastúpený advokátom, nepreukázal existenciu právnického vzdelania a nejedná sa ani o žiadnu z výnimiek uvedených v ustanovení § 250a OSP. Žalobca sa podanou žalobou zo dňa 27. júna 2011 doplnenou dňa 5. apríla 2012 domáhal preskúmania a zrušenia rozhodnutia žalovaného č. Spr-Io 26/2011 zo dňa 5. mája 2011, ktorým bolo zamietnuté jeho odvolanie a potvrdené rozhodnutie Okresného súdu Nitra č. Inf. 137/11 zo dňa 1. apríla 2011. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ OSP v spojení s § 246c ods. 1 OSP, v súlade s ktorým žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania podľa jeho výsledku, ak konanie bolo zastavené.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol, že nakoľko žalobca splnil podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov (toto mu bolo priznané uznesením č. k. 26S/12/2011-89 zo dňa 21. mája 2012) odkázal ho uznesením č. k. 26S/12/2011-113 zo dňa 15. augusta 2012 na Centrum právnej pomoci s tým, že žalobcovi uložil povinnosť obrátiť sa v súdom uloženej lehote na Centrum právnej pomoci a následne jeho rozhodnutie príp. udelené plnomocenstvo zaslať súdu, pričom ho zároveň poučil, že v prípade, ak nebude zastúpený podľa § 250a OSP, súd konanie v zmysle § 250d ods. 3 OSP zastaví.

Poukazujúc na ustanovenia § 247 ods. 1, § 250a, § 250d ods. 3 OSP dôvodil, že osobitosťou konania v správnom súdnictve, čo vyplýva najmä z povahy správneho súdnictva, je povinné právne zastúpenie

advokátom, pokiaľ sa nejedná o niektorú z výnimiek uvedených v citovanom ustanovení § 250a OSP. Dôvodil ďalej, že žalobca na uznesenie č. k. 26S/12/2011-113 zo dňa 15. augusta 2012 reagoval písomným podaním zo dňa 17. decembra 2012, v ktorom uviedol, že podľa jeho názoru v tomto súdnom konaní nemusí byť povinne zastúpený advokátom, nakoľko mu žiadne zákonné ustanovenie OSP ani Ústava SR neprikazuje, že má byť povinne zastúpený advokátom a preto ho súd nemôže nútiť, aby bol povinne zastúpený. V tejto súvislosti krajský súd zdôraznil, že žalobca vo svojom podaní uviedol, že nechce byť zastúpený advokátom, pričom bude pred súdom konať bez zastúpenia, bude postupovať podľa zásady „vigilantibus iura“ a bude si osobne uplatňovať právo zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Záverom k námietke žalobcu týkajúcej sa rozporu § 250a OSP s Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd uviedol, že nedospel k záveru o rozpore ustanovenia § 250a OSP s Ústavou SR, či medzinárodnou zmluvou záväznou pre Slovenskú republiku a preto návrh na prerušenie konania žalobcu [§ 109 ods. 1 písm. b/ OSP] zamietol.

Proti uzneseniu súdu prvého stupňa podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca domáhajúc sa jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvého stupňa na nové konanie. Namietal, že súd prvého stupňa mu svojim rozhodnutím a postupom odňal možnosť konať pred súdom považujúc odôvodnenie rozhodnutia za nepresvedčivé a nezákonné, v rozpore s § 157 ods. 2 OSP. Taktiež označil celý postup súdu prvého stupňa za arbitrárny a v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Tvrdil, že v konaní pred súdom prvého stupňa bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces a právo na presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Tvrdil, že v tomto súdnom konaní v správnom súdnictve nemusí byť povinne zastúpený advokátom, ďalej tvrdil, že žiadny článok Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) jeho osobe neprikazuje, že má byť povinne zastúpený advokátom a tiež tvrdil, že rozhodnutím, ktoré je predmetom tohto konania bolo porušené jeho právo zakotvené v čl. 10 ods. 1 Dohovoru (sloboda prejavu - poznámka odvolacieho súdu) dodajúc, že toto rozhodnutie sa týka ľudských práv a základných slobôd, je spôsobilým predmetom súdneho prieskumu a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru má právo obrátiť sa na súd pri ochrane svojich práv.

Tvrdil, že nie je možné jeho osobu znevýhodňovať - diskriminovať podľa § 250a OSP tým, že musí byť zastúpený v súdnom konaní advokátom majúci za to, že táto diskriminácia, ktorú vzhladol v tom, že súd s ním nekoná, tak isto ako s osobami, ktoré majú právnické vzdelanie a nemusia byť v konaní zastúpené advokátom, je v rozpore s čl. 14 Dohovoru. Preto sa dožadoval, aby odvolací súd postupoval podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy SR, t.j. neprihliadol v konaní na § 250a OSP, nakoľko čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru je súd viazaný.

Namietal, že súd prvého stupňa mu odňal možnosť konať pred súdom tým, že vo veci nenariadil pojednávanie a vec sa prejednála bez jeho prítomnosti a teda sa nemohol vyjadriť k zisteným skutočnostiam v konaní.

Namietal, že ďalším dôvodom zrušenia napadnutého rozhodnutia je i skutočnosť, že do dnešného dňa nebolo právoplatne rozhodnuté o námietke zaujatosti zo dňa 22. augusta 2011.

Namietal rozsiahlo sa odvolávajúci na judikatúru Ústavného súdu SR, že dôvodom zrušenia napadnutého uznesenia je nedostatok riadneho a presvedčujúceho odôvodnenia. V tejto súvislosti poukázal na ustanovenie § 135 ods. 1 druhej vety OSP tvrdiac, že citovanými rozhodnutiami Ústavného súdu SR je odvolací súd viazaný.

Namietal ďalej, opäť sa odvolávajúci na rozsiahlu judikatúru Ústavného súdu SR, že dôvodom na zrušenie napadnutého uznesenia je to, že súd prvého stupňa nevykladal ústavne súladne - komfortne zákony, medzinárodné zmluvy a dohovory čím porušil jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Z vyššie uvedených dôvodov preto navrhol odvolaciemu súdu, aby napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní

žalobcu (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že samotné odvolanie žalobcu neobsahuje skutočností spôsobilé privodiť zmenu alebo zrušenie uznesenia krajského súdu, avšak v konaní súdu prvého stupňa zistil takú vadu, ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 3 OSP).

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Podľa § 247 ods. 1 OSP podľa ustanovení tejto hlavy sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu.

Podľa § 250a ods. 1 OSP žalobca musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý zaňho na súde koná; to neplatí vo veciach, v ktorých je daná vecná príslušnosť okresného súdu, alebo ak ide o preskúmanie rozhodnutia a postupu vo veciach zdravotného poistenia, sociálneho zabezpečenia vrátane nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, štátnych sociálnych dávok, sociálnej pomoci a poistenia v nezamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce a garančného fondu, poskytovania zdravotnej starostlivosti, vo veciach priestupkov a vo veciach azylu a doplnkovej ochrany.

Podľa § 250d ods. 3 OSP súd uznesením konanie zastaví, ak sa žaloba podala oneskorene, ak ju podala neoprávnená osoba, ak smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom, ak žalobca neodstránil vady žaloby, ktorých odstránenie súd nariadil a ktoré bránia vecnému vybaveniu žaloby, alebo ak žalobca nie je zastúpený podľa § 250a alebo ak žaloba bola vzatá späť (§ 250h ods. 2). Odvolanie proti uzneseniu je prípustné.

Osobitosť konania v správnom súdnictve spočíva i v tom, že ak má účastník v správnom súdnictve postavenie žalobcu, musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná. Povinné právne zastúpenie vyplýva z povahy správneho súdnictva, keďže sa v ňom preskúma zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy a riešia sa prevažne právne otázky.

Nedostatok podmienky povinného právneho zastúpenia je možné odstrániť tým, že si žalobca zvolí kvalifikovaného zástupcu a plnomocenstvo doloží k žalobe, resp. v prípade ak spĺňa predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, odkáže ho súd v zmysle ustanovenia § 30 OSP na Centrum právnej pomoci. Pokiaľ však žalobca v tomto smere zostane nečinný, a to napriek poučeniu zo strany súdu na možné následky tejto nečinnosti, súd konanie zastaví (§ 250d ods. 3 OSP).

Z obsahu súdneho spisu mal odvolací súd za preukázané, že súd prvého stupňa uznesením č. k. 26S/12/2011-113 z 15. augusta 2012 odkázal žalobcu na Centrum právnej pomoci, Kancelária Nové Zámky s tým, aby sa v lehote 15 dní od doručenia tohto uznesenia obrátil na Centrum právnej pomoci so svojou žiadosťou o ustanovenie advokáta, pričom v odôvodnení tohto uznesenia bol žalobca poučený, že v prípade, ak nebude zastúpený podľa § 250a OSP súd konanie v zmysle § 250d ods. 3 OSP zastaví.

Avšak uniklo pozornosti súdu prvého stupňa, že žalobca svojím podaním doručeným krajskému súdu dňa 10. apríla 2012, súdu oznámil, že dňa 28. marca 2012 podal žiadosť o poskytnutie právnej pomoci

Centru právnej pomoci, Kancelária Nové Zámky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) telefonickým dopytom dňa 22. októbra 2013 zistil, že Centrum právnej pomoci, Kancelária Hlohovec vedie pod č. N 1424/2012 žiadosť žalobcu o poskytnutie právnej pomoci v konaní vedenom pred Krajským súdom v Nitre sp. zn. 26S/12/2011. V tejto súvislosti ďalej najvyšší súd zistil, že predmetné konanie ešte nie je právoplatne skončené s tým, že Centrum právnej pomoci svojím rozhodnutím neposkytlo právnu pomoc žalobcovi. Proti uvedenému rozhodnutiu sa žalobca odvolal. O odvolaní rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici tak, že napadnuté rozhodnutie rozsudok potvrdil. Proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici podal žalobca odvolanie, pričom odvolacie konanie nie je doposiaľ právoplatne skončené.

Práve s poukazom na vyššie uvedené je rozhodnutie súdu prvého stupňa o zastavení konania z dôvodu podľa § 250a OSP v spojení s § 250d ods. 3 OSP predčasné a týmto postupom došlo zo strany konajúceho súdu vo vzťahu k žalobcovi k odňatiu možnosti konať pred súdom. Na uvedenej skutočnosti nič nezmení ani fakt, že žalobca svojím podaním doručeným krajskému súdu dňa 17. decembra 2012 oznámil krajskému súdu, že sa vzdáva svojho práva zakotveného v §250a OSP. Uvedené vyjadrenie bude mať relevanciu až vo vzťahu k právoplatne skončenému konaniu o poskytnutí právnej pomoci vedenému Centrom právnej pomoci, Kancelária Hlohovec pod č. N 1424/2012.

Odňatie možnosti konať pred správnym súdom predstavuje taký chybný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Za takýto postup treba považovať zastavenie konania o žalobe v prípade, že podmienky pre takýto postup súdu neboli splnené.

Úlohou súdu prvého stupňa v ďalšom konaní bude vyčkať na právoplatnosť rozhodnutia Centra právnej pomoci, Kancelária Hlohovec o poskytnutí právnej pomoci č. N 1424/2012 a v závislosti od jeho výsledku rozhodnúť podľa § 250d ods. 3 OSP v spojení s § 250a OSP alebo pokračovať v konaní samozrejme za splnenia procesnej podmienky, ktorej splnenie § 250a OSP obligatórne vyžaduje.

Nad rámec veci najvyšší súd uvádza, že žalovaným v danom konaní je v súlade s § 250 ods. 4 OSP výlučne Krajský súd v Nitre v postavení druhostupňového správneho orgánu. Preto najvyšší súd konal iba s Krajským súdom v Nitre.

Vychádzajúc z uvedených skutočností preto Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 OSP v spojení s § 250ja ods. 3 druhá veta OSP napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 26S/12/2011-127 z 12. februára 2013 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa § 250ja ods. 4 OSP súd prvého stupňa aj správny orgán sú viazané právnym názorom odvolacieho súdu, ak bolo rozhodnutie zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí o veci bude povinnosť súdu prvého stupňa rozhodnúť opätovne aj o trovách konania (§ 224 ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zák. č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.